

Ander Gortazar Balerdi - @andergortazar
Arkitektoa

Irteera opari dendatik

Ba n k s y k , 2010eko «Exit Through the Gift Shop» filmean, artearen eta merkatua-
ren arteko harreman gataz-
katsua jorratu zuen izenbu-
ru aski premonitorioarekin:
«Irteera opari dendatik».

Bada esaten duenik opari dendak museoaren beste edozein aretoren moduan ulertu behar direla, kasik epilogo lez. Interesgarria litzateke museoan handitze proiektuak hartu, neurtu, eta ikustea zenbat metro karratu berri eskaini zaizkien erakusketa aretoei eta zenbat opari dendei. «Museoetako opari denda onenak», ranking dezente dago Interneten.

Museoen handitze proiektuak ere badira, bere horretan, artearen eta merkatua-
ren arteko tentsio eta kontraesanen isla. Alde bate-
tik, arte produkzioak eta erosketek gora egin ahala, lo-
gikoa da museoan erakusketa azalera ere handitzea; beste-
tik, badirudi museoak ere sartu direla merkataritza gune-
ek ondo islatzen duten logika garaikide horretan, zeinak
obsoleto bihurtzen zaituen “X” urtean behin itxuraldatu
ezean. Berritu ala hil.

Egiari zor, Europako museo handiak etengabe handitu
dira haien sorreraz geroztik. Eraikin-hegal berriak sortuz
egin dute hori historikoki, simetria lortuz batzuetan, si-
metria hautsiz bestetan, betiere lengoaia klasikoa erabiliz
(horregatik, gure begirada garaikide tranpatitik, eraiki-
nen fase klasiko guztiak batasun baten moduan ulertzen
ditugu maiz). Azken mende erdian aldatu da dena, lengo-
aia berrien eta zaharren arteko kontrastea handiagoa de-
lako, eta museoan handitze proiektuen tipologiak ere bi-
derkatu egin direlako: eraikin satelite bidez handitu
diren museoak (El Prado museoaren Los Jerónimos erai-
kina, Rafael Moneo, 2007), hegal xume garaikideak gehi-
tu dituztenak (British Museum museoako kontserbazio
eta erakusketa hegala, Rogers Stirk Harbour, 2014), lurpe

Ilustrazioa: ANDER GORTAZAR BALERDI

an handitu direnak (Louvre museoko sa-
rrera-piramidea, Ie-
oh Ming Pei, 1989),
eraikin zaharberritu
batera lekualdatu di-
renak (Tate Modern,
Herzog & de Meu-
ron, 2000)...

**Azkenaldian, baina, estrategia formal bat boladan dagoe-
la dirudi: jatorrizko eraikina eklipsatze-
raino oihu egitea.** Herzog & de Meuro-
nek euren diseinu propioa neutralizatu dute New Tate Mo-
dern eraikinaren bi-
dez, handitze propo-
samenarekin OMAk Sanaaren New Mu-
seum indargabetuko duela dirudi, eta Dresdeneko historia militarren museo-
an Libeskindek izotz-
labankada batez

hausten du jatorrizko eraikin klasikoa, «hemen nago ni,
egin iezadazue kasu» esanez bezala. Intuizioa: ez ote diren
handitze proiektu efektista hauek iraungitze data hurbile-
na dutenak.

Irudipen hori izan dut Bilboko Arte Ederren Museoa
handitzeko lehiaketaren proiektu irabazlea ikusi dudane-
an. Aurreko handitze proiektua diseinatu zuen arkitektoa-
rekin (Luis Maria Uriarterekin) lan egiteak ematen dion le-
gitimitate estrarekin, Norman Foster britainiarrak
jatorrizko sarrera nagusia berreskuratu eta pieza harriga-
rriki arin bat proposatzen du egungo museoaren gainean.
«Errespetuz», argitu dute, *excusatio non petita*-ka ia. Esan-
go nuke museoak berak ez duela lehiaketaren formatuare-
kin asmatu, baina, tira, hori beste sagardotegi bat da.

Edonola ere, Foster eta Uriarteren proiektua ikusgai da-
go Arte Ederren Museoan bertan beste bost proiektu fina-
listekin batera (Sanaa, Nieto y Sobejano, BIG, Snohetta eta
Moneo), urriaren 6ra arte. Irteera, gaur-gaurkoz, opari
dendatik pasa beharrik gabe. •